

386.

**Rozporządzenie
Prezydenta Rzeczypospolitej**

z dnia 22 marca 1928 r.

o związkach międzykomunalnych.

Na podstawie art. 44 ust. 5 Konstytucji w brzmieniu ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. zmieniającej i uzupełniającej Konstytucję Rzeczypospolitej z dnia 17 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 442) postanawiam co następuje:

I. Organizacja związku międzykomunalnego.

Art. 1. Dla przeprowadzenia poszczególnych zadań, wchodzących w zakres działania samorządu terytorjalnego, mogą gminy miejskie i wiejskie oraz powiatowe i wojewódzkie związki komunalne łączyć się w związki międzykomunalne z prawami korporacji o samoistnej osobowości prawnej.

Każdy związek międzykomunalny powinien posiadać statut.

Art. 2. Każdy związek międzykomunalny powinien posiadać następujące organa ustrojowe:

- a) radę związku, która jest organem stanowiącym i kontrolującym;
- b) zarząd związku, który jest organem administracyjnym i wykonawczym.

Statut związku międzykomunalnego może przewidzieć nadto utworzenie innych organów ustrojowych.

Art. 3. Każdy członek związku międzykomunalnego powinien w radzie związku posiadać co najmniej dwóch przedstawicieli. Jednym z nich jest z urzędu osoba, stanowiąca jednoosobowy organ wykonawczy członka związku międzykomunalnego (prezydent miasta, burmistrz, wójt, sołtys) względnie sprawująca urząd przewodniczącego kolegjalnego organu wykonawczego członka związku, — drugiego wybiera kolegjalny organ korporacji, należącej do związku międzykomunalnego, wskazany w statucie, z pośród osób, którym przysługuje prawo wybieralności do organów tejże korporacji.

W miejsce ubytych przedstawicieli członków związku międzykomunalnego wchodzi zastępcy. Przedstawiciela, wchodzącego z urzędu w skład rady związku, zastępuje jego urzędowy zastępca, innych zaś przedstawicieli — specjalnie w tym celu wybrani zastępcy.

Pozatem liczbę przedstawicieli poszczególnych członków związku międzykomunalnego i sposób ich wyboru ustala statut — z tem jednak ograniczeniem, że w związku międzykomunalnym, liczącym trzech lub więcej członków, liczba przedstawicieli jednego członka powinna być niższą od połowy liczby wszystkich przedstawicieli w radzie tegoż związku.

Przy zmianie składu organów poszczególnych członków uczestniczących w związku międzykomunalnym wybrani przez te organa członkowie rady zatrzymują swój mandat nadal aż do upływu okresu urzędowania w związku międzykomunalnym, o ile osobną uchwałą odnowionego w swym składzie organu, który ich wybrał, nie będą odwołani. W ostatnim wypadku nowo wybrani członkowie

otrzymują mandat tylko na pozostały czas okresu urzędowania rady związku międzykomunalnego.

Statut może przewidzieć także częściowe i okresowe odnawianie składu rady związku międzykomunalnego.

Art. 4. Każdy przedstawiciel w radzie związku międzykomunalnego posiada, bez względu na charakter prawny i wysokość udziału reprezentowanego przezeń członka związku międzykomunalnego, tylko jeden głos stanowczy.

Art. 5. Zarząd związku międzykomunalnego stanowi prezes związku. Statut może jednak ustanowić zarząd kolegialny.

W razie ustanowienia zarządu kolegialnego prezes jest przewodniczącym, przełożonym i członkiem tego zarządu.

Prezesa, jego zastępcę (wiceprezesa), a w razie ustanowienia zarządu kolegialnego także innych członków zarządu wybiera rada związku.

Członkiem zarządu może być każdy obywatel polski, posiadający prawo wybieralności do rad gminnych i miejskich na obszarze Rzeczypospolitej.

Statut może ustanowić inne jeszcze warunki wybieralności do zarządu.

Statut może ustalić, że prezesem związku międzykomunalnego jest z urzędu osoba, stanowiąca jednoosobowy organ wykonawczy, względnie sprawująca urząd przewodniczącego kolegialnego organu wykonawczego jednego z członków związku.

Art. 6. Prezes reprezentuje związek międzykomunalny nazewnątrz.

Do ważności dokumentu, którego mocą związek międzykomunalny zaciąga zobowiązania wobec osób trzecich, potrzeba obok podpisu prezesa także współpodpisu dwóch członków wskazanego statutem wieloosobowego organu związku.

O ile statut inaczej nie postanawia, prezes związku przewodniczy radzie związku i uczestniczy w posiedzeniach wszystkich wieloosobowych organów związku. W organach, powołanych do wykonywania prawa kontroli nad zarządem, a w szczególności w radzie związku, nie służy mu głos stanowczy.

Prezes związku ma prawo i obowiązek wstrzymać wykonanie uchwały względnie zarządzenia organów związku, jeżeli uważa, że uchwała względnie zarządzenie takie wykracza poza kompetencję odnośnego organu, lub sprzeciwia się obowiązującym przepisom. Wstrzymanie nie może jednak dotyczyć uchwał i zarządzeń, odnoszących się do wykonywania prawa kontroli nad działalnością zarządu.

Od zarządzeń prezesa służy odwołanie według przepisów wskazanych w rozporządzeniu niniejszym.

Jeżeli prezes nie może pełnić obowiązków, wszystkie czynności jego wykonywa zastępca prezesa (wiceprezes).

Art. 7. Statut związku międzykomunalnego lub uchwała rady związku powzięta na podstawie upoważnienia statutowego, może przekazać wszystkie lub niektóre uprawnienia i obowiązki zarządu organom jednego z członków związku międzykomunalnego za jego zgodą. Jeżeli w związku międzykomunalnym uczestniczą związki komunalne różnego

stopnia, uprawnienia i obowiązki można przekazać tylko organom związku komunalnego najwyższego stopnia.

Art. 8. Statut związku międzykomunalnego powinien przede wszystkim zawierać:

1) oznaczenie nazwy związku międzykomunalnego i wymienienie członków tegoż związku;

2) ściśle wyszczególnienie zadań, jakie ma spełniać związek międzykomunalny, a jeżeli związek zorganizowany został na czas ograniczony, także oznaczenie okresu jego trwania;

3) oznaczenie udziału poszczególnych członków związku międzykomunalnego;

4) oznaczenie siedziby zarządu związku międzykomunalnego;

5) określenie rodzaju, składu, sposobu wyboru, odwołania, okresu urzędowania tudzież kompetencji organów ustrojowych związku międzykomunalnego;

6) postanowienia o zdolności do powzięcia uchwał, stosunku głosów przy głosowaniu i o sposobie obradowania oraz urzędowania organów związku międzykomunalnego, tudzież o sposobie dokonywania przez związek ogłoszeń;

7) postanowienia o prawach i obowiązkach członków związku międzykomunalnego, a w szczególności o zakresie ich odpowiedzialności za zobowiązania związku międzykomunalnego (art. 19, 29 i 30), o sposobie rozkładania na nich świadczeń bieżących lub nadzwyczajnych na zaspokojenie potrzeb związku międzykomunalnego oraz o sposobie rozdziału między nich nadwyżek dochodowych, względnie niedoboru (art. 17 ust. 2);

8) przepisy o zestawianiu preliminarza dochodów i wydatków związku oraz o sporządzaniu, sprawdzaniu i uznawaniu zamknięć rachunkowych;

9) postanowienia o zarządzie majątkiem, funduszami i urządzeniami związku oraz o zasadach rozliczeń w razie zmian w składzie członków;

10) postanowienia o prawach i obowiązkach pracowników (funkcjonariuszy) związku międzykomunalnego, o ile związek ma ich zatrudniać;

11) postanowienia na wypadek ubycia lub przybycia członków oraz na wypadek zmian terytorjalnych w obrębie obszaru członków związku międzykomunalnego;

12) postanowienia na wypadek rozwiązania związku międzykomunalnego, a w szczególności co do rozliczeń między członkami z powyższego powodu oraz o likwidacji spraw związku.

Każda zmiana statutu przychodzi do skutku w ten sam sposób, jak pierwsze ustalenie statutu.

Dla ułatwienia organizowania związków międzykomunalnych Minister Spraw Wewnętrznych po porozumieniu się z Ministrem Skarbu i zainteresowanymi ministrami, ogłosi statut wzorowy.

Art. 9. Uchwały związków komunalnych o zorganizowaniu związku międzykomunalnego jako też projekt statutu związku międzykomunalnego, tudzież wszelkie zmiany tych uchwał lub statutu podlegają zatwierdzeniu właściwej władzy nadzorczej.

Właściwa władza nadzorcza może odmówić zatwierdzenia, jeżeli uzna:

- a) że cel, który ma stanowić zadanie związku międzykomunalnego przekracza kompetencje członków mających w nim uczestniczyć albo sprzeciwia się ustawie, dobru Państwa lub interesom innych związków prawnopublicznych;
- b) że zobowiązania jakie mają wziąć na siebie związki komunalne przystępujące do związku międzykomunalnego, przekraczają ich zdolność finansową, obciążają nadmiernie płatników danin publicznych, zagrażają należytemu zaspokojeniu innych bliższych lub silniejszych potrzeb uczestniczącego związku komunalnego lub są niewspółmierne z korzyściami, jakie zapewnić może uczestnictwo w związku międzykomunalnym;
- c) że zamierzonemu związkowi międzykomunalnemu nie zapewniono potrzebnych funduszy lub że nie zabezpieczono należycie interesu poszczególnych członków związku międzykomunalnego.

Przed zatwierdzeniem statutu władza nadzorcza powinna dać możliwość oświadczenia się temu związkowi komunalnemu, względnie tym związkom komunalnym na którego, względnie których obszarze mieszczą się terytoria związków komunalnych, mających uczestniczyć w związku międzykomunalnym.

Władza nadzorcza może uzależnić zatwierdzenie od wprowadzenia do statutu zmian w myśl powyższych postanowień lub innych przepisów.

Odmowę zatwierdzenia oraz żądanie wprowadzenia zmian należy umotywić.

Art. 10. Zarządzenie władzy nadzorczej, zatwierdzające (art. 9) statut związku międzykomunalnego, zmiany tego zarządzenia oraz sam statut względnie jego zmiany, należy podać do wiadomości publicznej przez ogłoszenie w Dziennikach Urzędowych województw, na których obszarze ma działać związek międzykomunalny. Ogłoszenie to — w odniesieniu do związków międzykomunalnych, w skład których wchodzi m. st. Warszawa — winno być umieszczone także w Monitorze Polskim.

Z dniem ogłoszenia zarządzenia władzy nadzorczej, zatwierdzającego statut, w Dzienniku Urzędowym województwa, w którego okręgu leży siedziba związku, uzyskuje związek międzykomunalny osobowość prawną oraz prawo samoistnego zawiadywania swymi sprawami w granicach określonych statutem. Co do związków międzykomunalnych o siedzibie leżącej na obszarze m. st. Warszawy, w skład których wchodzi m. st. Warszawa — miarodajnym jest dzień ogłoszenia w Monitorze Polskim.

Art. 11. Związek międzykomunalny może otrzymać charakter korporacji prawa publicznego jeżeli:

- a) odpowiada przepisom niniejszego rozporządzenia,
- b) zadania jego wchodzą w zakres administracji publicznej.

O nadaniu związkowi międzykomunalnemu charakteru korporacji prawa publicznego tudzież o pozbawieniu go tego charakteru decyduje Rada Ministrów na wniosek Ministra Spraw Wewnętrz-

nych przedstawiony w porozumieniu z Ministrem Skarbu — w drodze rozporządzenia.

W statucie związku międzykomunalnego, który otrzymał charakter korporacji prawa publicznego, zawarte będzie wyraźne postanowienie, że związek charakter ten posiada.

Art. 12. Związek międzykomunalny o charakterze korporacji prawa publicznego wstępuje w zakresie zadań statutem określonych w prawa i obowiązki każdego z uczestniczących związków komunalnych na ich obszarze, a organa ustrojowe takiego związku międzykomunalnego wstępują w prawa i obowiązki odpowiednich organów tych związków. Związki uczestniczące w takim związku międzykomunalnym obowiązane są na swym obszarze udzielać pomocy organom związku międzykomunalnego.

Związkowi międzykomunalnemu, posiadającemu charakter korporacji prawa publicznego, służy na tych samych zasadach, jak związkom komunalnym, prawo poboru opłat (cen) za używanie przedsiębiorstw związku międzykomunalnego oraz opłat za używanie urządzeń i zakładów dobra publicznego.

Związki międzykomunalne mają prawo oprócz opłat, wymienionych w ustępie poprzednim, pobierać również dopłaty, przewidziane w art. 31 i 32 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. tymczasowo uregulowaniu finansów komunalnych na pokrycie kosztów założenia i utrzymania urządzeń i zakładów dobra publicznego z tem, że wymiar i pobór tych dopłat winien być dokonywany za pośrednictwem odnosnych związków komunalnych, upoważnionych do tego na mocy dotychczas obowiązujących przepisów.

Związkowi międzykomunalnemu przysługuje o tyle tylko prawo poboru wspomnianych dopłat na pokrycie kosztów założenia i utrzymania urządzeń i zakładów dobra publicznego, o ile odnosny związek komunalny, uczestniczący w związku międzykomunalnym, dopłat tych sam nie pobiera.

Świadczenia członków, opłaty i dopłaty na rzecz związków międzykomunalnych o charakterze korporacji prawa publicznego mogą być ściągane w drodze egzekucji administracyjnej.

Związki międzykomunalne o charakterze korporacji prawa publicznego pod względem opieki prawnej i przywilejów prawnych oraz pod względem stosowania do nich jako podatników ustaw i przepisów o podatkach państwowych i komunalnych oraz o opłatach stempowych, hipotecznych, sądowych i notarialnych — należy traktować na równi ze związkami komunalnymi.

Art. 13. Prawa i obowiązki tudzież odpowiedzialność służbową członków zarządu związku międzykomunalnego posiadającego charakter korporacji prawa publicznego (art. 11), określają przepisy obowiązujące członków zarządu związków komunalnych, uczestniczących w związku międzykomunalnym: jakie przepisy mają być stosowane w odniesieniu do poszczególnych związków międzykomunalnych o różnym składzie członków ustala się według zasad określonych w art. 20, ust. 1.

O ile statut inaczej nie stanowi, przepis niniejszego artykułu odnosi się również do pracowników związku międzykomunalnego posiadającego charak-

ter korporacji prawa publicznego i zorganizowanego na czas nieograniczony.

II. Majątek i gospodarka związków międzykomunalnych.

Art. 14. Wysokość udziału członków w związku międzykomunalnym, jako też rozmiar świadczeń członków na rzecz tego związku określa statut.

Statut związku międzykomunalnego może zobowiązać poszczególnych członków do dodatkowych lub wyższych świadczeń, jeśli inni członkowie poczynili już wkłady na cele związku międzykomunalnego, lub jeśli otrzymują mniejsze stosunkowo korzyści z połączenia.

Art. 15. Majątek związku międzykomunalnego jest odrębny od majątku członków i powinien być osobno administrowany, nawet w wypadku wspólności zarządu (art. 7).

Fundusze związku międzykomunalnego nie mogą być łączone z funduszami członków, a rachunkowość związku powinna być odrębnie prowadzona.

Art. 16. O ile statut inaczej nie stanowi, dochód z majątku, mającego trwale służyć celom związku, powinien być przede wszystkim użyty na utrzymanie, zabezpieczenie, zarząd i poprawę majątku, a następnie na pokrycie innych wydatków związku.

Nadwyżka dochodów nad wydatkami związku może być rozdzielona między członków związku międzykomunalnego podług zasad ustalonych statutem.

Art. 17. Na pokrycie wydatków związku międzykomunalnego służą przede wszystkim dochody z majątku, przedsiębiorstw, zakładów i urzędzeń związku w ramach określonych przepisami niniejszego rozporządzenia, następnie świadczenia, jakie według zasad ustalonych w statucie na podstawie uchwały rady związku członkowie obowiązani są uiszczać, dalej dotacje, darowizny i zapisy lub dochody z nich, wreszcie — wpływy jednorazowe ze sprzedaży lub zamiany części majątku, nieprzeznaczone na wyrównanie uszczuplonej przez to jego wartości, oraz wpływy z innych źródeł tudzież dochody z pożyczek.

Jeżeli własne dochody związku międzykomunalnego oraz świadczenia członków na pokrycie wydatków nie wystarczają, niedobór rozkłada się według zasad statutem określonych na członków związku międzykomunalnego, którzy przypadającą na nich część niedoboru pokrywają z własnych budżetów.

Art. 18. Osoby zamieszkałe na obszarze związków komunalnych, należących do związku międzykomunalnego, mają prawo do korzystania z urzędzeń i zakładów dobra publicznego tudzież z przedsiębiorstw związku międzykomunalnego stosownie do istniejących w tym względzie postanowień.

Zażalenia i sprzeciwy w sprawach dotyczących korzystania z urzędzeń i zakładów dobra publicznego tudzież z przedsiębiorstw związku międzykomunalnego oraz w sprawach opłat i dopłat na te cele rozstrzyga zarząd związku międzykomunalnego.

Art. 19. Za przyjęte zobowiązania odpowiada związek międzykomunalny całym swoim majątkiem, a członkowie tego związku co najmniej do wysokości tej sumy oznaczonych w statucie udziałów, której jeszcze nie wpłacili, o ile w statucie nie przewidziano wyższej ich odpowiedzialności. Sumy udziałów,

zwrócone członkom lub przez nich wycofane uważa się za niewpłacone.

Ubyli członkowie odpowiadają w granicach powyższych za wszystkie zobowiązania związku międzykomunalnego, powstałe do chwili ich ubycia. Czas trwania tej odpowiedzialności może być w statucie ograniczony do pewnego zgóry oznaczonego okresu, który nie może być krótszy niż rok jeden licząc od skończenia się roku obrachunkowego, w którym członek ubył.

Art. 20. W sprawach administracji majątku, przedsiębiorstw, zakładów i urzędzeń, oraz gospodarki finansowej jako też zbywania i nabywania nieruchomości oraz zaciągania pożyczek i lokowania kapitałów, jak również w sprawach wymiaru i poboru świadczeń, przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu, stosuje się przepisy normujące wymienione sprawy w odniesieniu do związków komunalnych uczestniczących w związku międzykomunalnym, a w szczególności przepisy ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych, przyczem miarodajne są: a) przepisy dla gmin miejskich — jeżeli wchodzi one w skład związku międzykomunalnego; b) przepisy dla powiatowych związków komunalnych — w razie ich uczestnictwa w związku międzykomunalnym; c) przepisy dla wojewódzkich związków komunalnych — o ile wchodzi one w skład związku międzykomunalnego. Jeżeli do związku międzykomunalnego wchodzi więcej związków komunalnych jednakowego stopnia, wówczas stosuje się przepisy obowiązujące dla tego ze związków komunalnych, na którego obszarze związek międzykomunalny ma swoją siedzibę.

Minister Spraw Wewnętrznych władny jest w porozumieniu z Ministrem Skarbu oraz po zasięgnięciu opinii innych właściwych ministrów wydać w odniesieniu do związków międzykomunalnych o charakterze korporacji prawa publicznego bliższe przepisy co do formy, treści, oraz sposobu prowadzenia księgi inwentarza majątkowego, co do formy, sposobu i terminu sporządzania, uchwalania i zatwierdzania preliminarza, wreszcie co do rachunkowości i kasowości, a w szczególności co do formy, sposobu i terminu składania rachunków rocznych oraz sprawozdań z kontroli rachunkowej i uznawania rachunków za rzetelne.

Bliższe przepisy co do zawiadywania majątkiem związków międzykomunalnych wydaje w granicach statutem przewidzianych rada związku.

III. Zmiany w składzie i rozwiązywanie związków międzykomunalnych.

Art. 21. Przystąpienie do już utworzonego związku międzykomunalnego jest dozwolone na warunkach określonych statutem związku.

Uchwały związków komunalnych oraz uchwały związków międzykomunalnych, dotyczące przystąpienia lub przyjęcia do związku międzykomunalnego, podlegają zatwierdzeniu tej władzy nadzorczej, która w myśl postanowień rozporządzenia niniejszego jest właściwą dla związku międzykomunalnego o nowo projektowanym składzie członków.

Przepisy art. 9 ust. 2 mają odpowiednie zastosowanie.

Art. 22. W razie zmiany granic, skutkiem której związek komunalny uczestniczący w związku międzykomunalnym przestaje istnieć, związki komunalne do których obszaru przyłączono obszar byłego członka, o ile same nie przystąpią do związku międzykomunalnego, obowiązane są na żądanie związku międzykomunalnego i za odpowiednim od tegoż wynagrodzeniem dotrzymać zobowiązań byłego członka wobec związku międzykomunalnego, względnie o ile związek międzykomunalny skutkiem ubycia tego członka zostanie rozwiązany, odszkodować z tego tytułu innych członków rozwiązanego związku międzykomunalnego. Zasady rozliczeń z tego tytułu ustala po wysłuchaniu zainteresowanych związków wspólna ich władza nadzorcza.

Art. 23. Członek, którego zdolność finansowa lub zainteresowanie w związku międzykomunalnym obniżyły się skutkiem zmiany granic może żądać odpowiedniego obniżenia swego udziału w związku międzykomunalnym względnie świadczeń na rzecz tego związku. Związek międzykomunalny może żądać od członka, którego zdolność finansowa lub zainteresowanie w związku międzykomunalnym wzrosły skutkiem zmiany granic, odpowiedniego zwiększenia udziału tegoż członka w związku międzykomunalnym względnie świadczeń na rzecz tego związku. Obniżenie lub wzrost zdolności finansowej członka może być podstawą odnośnego żądania o tyle, o ile zdolność ta była miarodajna dla określenia wysokości udziału względnie świadczeń.

Art. 24. Ustąpienie względnie usunięcie członka związku międzykomunalnego dozwolone jest tylko na warunkach określonych statutem związku.

Zamiar ustąpienia należy oznajmić związkowi międzykomunalnemu a zamiar usunięcia odnośnemu członkowi w terminie określonym w statucie. Termin ten nie może jednak wynosić mniej niż 6 tygodni.

Uchwała związku komunalnego o ustąpieniu ze związku międzykomunalnego tudzież uchwała związku międzykomunalnego o usunięciu członka związku podlega zatwierdzeniu władzy nadzorczej związku międzykomunalnego.

Warunki rozliczeń między związkiem międzykomunalnym a członkami w wypadku ich ustąpienia lub usunięcia określa statut związku międzykomunalnego.

Art. 25. Ubycie poszczególnych członków powoduje rozwiązanie związku międzykomunalnego tylko wtedy, jeżeli statut związku tak stanowi, lub jeżeli po tem ubyciu nie pozostanie co najmniej dwóch członków.

Rozwiązanie stwierdza i likwidację zarządza władza nadzorcza związku międzykomunalnego.

Art. 26. Związek międzykomunalny, zorganizowany na czas ograniczony, ulega rozwiązaniu po jego upływie. Rozwiązanie stwierdza i likwidację zarządza władza nadzorcza związku.

Przedłużenie istnienia związku międzykomunalnego, zorganizowanego na czas ograniczony, może nastąpić w warunkach przewidzianych dla zorganizowania nowego związku.

Art. 27. Rozwiązanie związku międzykomunalnego nastąpić może wskutek zgodnych uchwał wszystkich członków związku lub wskutek jednomyślnej uchwały rady związku międzykomunalnego.

Uchwały te zatwierdza tudzież rozwiązanie stwierdza i likwidację zarządza władza nadzorcza związku międzykomunalnego.

Przymusowe rozwiązanie może zarządzić właściwa władza nadzorcza po wysłuchaniu rady związku międzykomunalnego i jego członków jeżeli stwierdzi:

- a) że związek międzykomunalny zadania swoje już spełnił;
- b) że działalność związku międzykomunalnego przekracza granice statutem określone albo sprzeciwia się ustawie, dobru Państwa lub interesom innych związków prawno - publicznych;
- c) że zobowiązania jakie przyjęły na siebie związki komunalne, które przystąpiły do związku międzykomunalnego, przekraczają ich możność finansową lub uniemożliwiają wypełnienie zadań należących do ich ustawowych obowiązków;
- d) że związkowi międzykomunalnemu nie zapewniono funduszków na podjęcie działalności albo potrzebnych do jego istnienia podstaw finansowych, albo że interesy poszczególnych członków związku nie okazały się należycie zabezpieczone;
- e) że na obszarze działalności dotychczasowego związku międzykomunalnego mają być w myśl przepisów powołane do życia inne organizacje publiczno-prawne dla takich zadań, które obejmują również cele spełniane przez dotychczasowy związek międzykomunalny, a których spełnianie dotychczasowemu związkowi ze względu na interes publiczny nie może być nadal pozostawione;
- f) że dalszemu istnieniu związku sprzeciwiają się członkowie, którzy reprezentują w sumie większość ludności wszystkich członków.

Jeżeli okoliczności mogące stanowić powód do rozwiązania są tego rodzaju, że może je usunąć związek międzykomunalny lub jego członkowie, władza nadzorcza wyznaczy termin do ich usunięcia, a po bezskutecznym upływie tego terminu zarządzi rozwiązanie związku.

Art. 28. Aż do ukończenia likwidacji związek międzykomunalny uważa należy o tyle za istniejący, o ile cel likwidacji tego wymaga.

Rozporządzenie wykonawcze podaje przepisy szczegółowe o sposobie przeprowadzania likwidacji związków międzykomunalnych.

Art. 29. W razie rozwiązania związku międzykomunalnego pierwszeństwo do przejęcia jego urządzeń mają związki komunalne, których obszar obejmuje terytorja wszystkich związków komunalnych, będących członkami rozwiązanego związku międzykomunalnego.

Jeżeli żaden ze wskazanych w ustępie pierwszym związków komunalnych z prawa pierwszeństwa nie skorzysta, wówczas każdy związek komunalny, który należał do rozwiązanego związku, może przejąć urządzenia znajdujące się na jego obszarze. Związki komunalne o wyższej liczbie ludności mają przytem pierwszeństwo przed związkami komunalnymi o mniejszej liczbie zaludnienia.

W obu wypadkach przejęcie następuje po odpowiednim zaspokojeniu względnie zabezpieczeniu

roszczeń wierzycieli związku, co najmniej do wysokości kwot przypadających im przy likwidacji związku, tudzież za odpowiednim odszkodowaniem członków związku o ile ono im się należy.

O pierwszeństwie (ust. 1 i 2) oraz o rodzaju i wysokości odszkodowania o ile w tym względzie nie nastąpi między zainteresowanymi porozumienie, orzeka po wysłuchaniu zainteresowanych władza nadzorcza wspólna dla wszystkich zainteresowanych związków komunalnych.

Art. 30. Z chwilą rozwiązania związku międzykomunalnego o charakterze korporacji prawa publicznego, prawa i obowiązki o których mowa w art. 12 ust. 1 niniejszego rozporządzenia, przechodzą na powrót na uczestniczące w nim dotychczas związki komunalne.

Majątek rozwiązanego związku międzykomunalnego, pozostały po zaspokojeniu wszelkich jego zobowiązań i po uwzględnieniu przepisów art. 29, przechodzi o ile statut inaczej nie stanowi — na rzecz członków rozwiązanego związku w stosunku do ich udziału w związku.

Rozwiązanie związku międzykomunalnego należy ogłosić w ten sam sposób co jego utworzenie (art. 10).

IV. Środki odwoławcze.

Art. 31. Od uchwał i zarządzeń organów związku międzykomunalnego służy sprzeciw do właściwej władzy nadzorczej, a od orzeczeń i zarządzeń władzy nadzorczej — odwołanie do władzy nadzorczej wyższej instancji, która rozstrzyga ostatecznie.

Do sprzeciwów i odwołań mają odpowiednie zastosowanie przepisy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341).

V. Nadzór Państwa.

Art. 32. Właściwą władzą nadzorcą nad związkiem międzykomunalnym jest władza powołana ustawowo do zatwierdzania budżetów związków komunalnych wchodzących w skład związku międzykomunalnego.

Jeżeli członkami związku międzykomunalnego są związki komunalne, których budżety zatwierdzają różne władze nadzorcze, wówczas właściwą władzą nadzorcą związku międzykomunalnego jest władza najwyższej instancji.

Jeżeli w myśl powyższych przepisów do wykonywania nadzoru nad związkiem międzykomunalnym byłoby właściwe dwie lub więcej równorzędnych władz, wówczas Minister Spraw Wewnętrznych wyznaczy jedną z nich jako władzę nadzorcą związku międzykomunalnego.

Minister Spraw Wewnętrznych jako władza nadzorcza nad związkami międzykomunalnymi działa w wypadkach określonych ustawą z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych w porozumieniu z Ministrem Skarbu, a nadto zależnie od rodzaju zadań, które stanowią przedmiot działalności poszczególnych związków międzykomunalnych, w porozumieniu z właściwymi ministrami.

Art. 33. Władza nadzorcza ma czuwać nad tem:
1) aby związek międzykomunalny nie działał wbrew obowiązującym przepisom i statutowi,

2) aby związek międzykomunalny rozwijał działalność planową i celową.

Art. 34. Władza nadzorcza ma prawo informować się o stosunkach i działalności związków międzykomunalnych, żądać od nich każdego czasu udzielania sobie potrzebnych wyjaśnień oraz ich aktów do przejrzenia, zwiedzać przedsiębiorstwa, zakłady i urzędzenia związku, prowadzić dochodzenia na miejscu, oraz dokonywać rewizji aktów, ksiąg i kas.

Władza nadzorcza ma prawo i obowiązek uchylać uchwały lub zarządzenia organów związku międzykomunalnego, przekraczające zakres ich działania albo sprzeciwiające się ustawie lub statutowi.

Art. 35. Wybór prezesa i wiceprezesa związku międzykomunalnego o charakterze korporacji prawa publicznego podlega zatwierdzeniu władzy nadzorczej o ile nie została wybrana osoba już z innego tytułu zatwierdzona na urzędzie komunalnym.

Jeżeli władza nadzorcza zatwierdzenia odmówi, a rada związku międzykomunalnego w wyznaczonym terminie nie wybierze innych kandydatów, którzy uzyskają zatwierdzenie, wówczas władza nadzorcza wyznaczy z urzędu prezesa względnie wiceprezesa; pełnią oni funkcje tak długo, dopóki rada nie wybierze kandydata, którego władza nadzorcza zatwierdzi.

Ten sam tryb postępowania stosuje się wtedy, gdy rada z jakiegokolwiek powodu pomimo wezwania i wyznaczenia terminu nie wybierze prezesa względnie wiceprezesa.

Art. 36. Poza wypadkami, wymienionymi w rozporządzeniu niniejszem, oraz w przepisach wskazanych w art. 20 niniejszego rozporządzenia wymagają zatwierdzenia władzy nadzorczej uchwały związku międzykomunalnego o charakterze korporacji prawa publicznego, dotyczące regulaminów, które ustanawiają warunki korzystania z przedsiębiorstw, zakładów i innych urzędzeń związku oraz ustalających stosunki służbowe pracowników związku.

W sprawach regulaminów zakładów dla celów opieki społecznej pozostają w mocy przepisy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 kwietnia 1927 r. o nadzorze i kontroli nad działalnością instytucji opiekuńczych (Dz. U. R. P. Nr. 40, poz. 354).

Art. 37. W wypadkach, gdy zadaniem związku międzykomunalnego jest budowa lub utrzymywanie szkół, władza nadzorcza przed zatwierdzeniem statutu związku międzykomunalnego obowiązana jest zasięgnąć zgody właściwej państwowej władzy szkolnej odpowiedniej instancji.

Art. 38. Wszelkie uchwały w sprawach związków międzykomunalnych, podlegające zatwierdzeniu władzy nadzorczej, mogą być wprowadzone w życie dopiero po uzyskaniu tego zatwierdzenia.

Art. 39. Jeżeli związek międzykomunalny o charakterze korporacji prawa publicznego nie uchwali wydatku (kredytu) potrzebnego do spełnienia ciężącego na nim z mocy prawa obowiązku, albo też nie wydaje zarządzeń, do których jest z mocy prawa obowiązany, wówczas władza nadzorcza ma prawo przymusowo obciążyć związek przez wstawienie potrzebnego wydatku do budżetu związku lub przez nakaz pokrycia go poza budżetem, oraz wydać za związek międzykomunalny i na jego koszt

potrzebne zarządzenia. W obu wypadkach należy jednocześnie wskazać sposób pokrycia wydatków.

Art. 40. W wypadku stwierdzenia nieprawidłowości w prowadzeniu związku międzykomunalnego, a w szczególności wykroczeń przeciw obowiązującym przepisom lub postanowieniom statutu związku służy władzy nadzorczej prawo:

1) zawieszenia w czynnościach lub złożenia z urzędu wszystkich lub niektórych członków zarządu po uprzednim ich wysłuchaniu;

2) rozwiązania kolegialnych organów związku i zarządzenia powołania ich w nowym składzie.

W razie złożenia z urzędu członków zarządu względnie rozwiązania organów kolegialnych związku, władza nadzorcza może ustanowić na koszt związku komisarza dla zarządu sprawami związku do czasu wyboru nowych organów. Komisarz w zakresie powierzonych mu czynności wstępuje w wszystkie prawa i obowiązki organu, który zastępuje.

VI. Przepisy końcowe i przejściowe.

Art. 41. Gminy wiejskie, uprawnione do organizowania kas pożyczkowo-oszczędnościowych mogą tworzyć dla tych celów związki międzykomunalne tylko pomiędzy sobą.

Art. 42. Aż do czasu zniesienia istniejących na obszarze województw pomorskiego i poznańskiego obszarów dworskich, jednostki te mogą uczestniczyć narówni z gminami wiejskimi w związkach międzykomunalnych, zorganizowanych na zasadzie niniejszego rozporządzenia.

Przedstawiciele obszaru dworskiego do rady związku i ich zastępców wyznacza posiadacz obszaru dworskiego. Jeżeli według ustaw ma być ustanowiony zastępca posiadacza obszaru dworskiego, to, z wyjątkiem wypadków w których zastępstwo posiadacza stało się konieczne z powodu jego pobytu zagranicą, powinien zastępca posiadacza postanowić o przedstawicielstwie obszaru dworskiego w radzie związku międzykomunalnego. Wyznaczony przedstawiciel i zastępca przedstawiciela obszaru dworskiego musi posiadać zdolność do objęcia urzędu przelozonego obszaru dworskiego.

Jeżeli obszar dworski, należący do związku międzykomunalnego, nie jest wyłączną własnością posiadacza tego obszaru, albo jeżeli w obrębie obszaru dworskiego dziedziczne prawo zabudowy przysługuje osobie innej aniżeli posiadaczowi obszaru, to na wniosek posiadacza obszaru dworskiego może zostać wydany statut regulujący w obrębie obszaru dworskiego rozkład kwoty świadczeń związkowych i zapewniający odpowiedni współdział przy tym rozkładzie tym posiadaczom gruntów, posiadaczom dziedzicznego prawa zabudowy lub innym mieszkańcom obszaru dworskiego, którzy mają uczestniczyć w kwocie tych świadczeń. Statut ustala wydział powiatowy po wysłuchaniu zainteresowanych. Uregulowanie obowiązku uczestniczenia w kwocie świadczeń nastąpić musi odpowiednio do stopnia zainteresowania jaki uczestniczący w kwocie mają w zadaniach związku międzykomunalnego. Mieszkańców obszaru dworskiego, pozostających względem posiadacza obszaru w stosunku najemnym lub służbowym, wyłącza się przy rozkładzie świadczeń związkowych.

Jeśli obszary dworskie należą do związku międzykomunalnego, a nastąpi rozkład w myśl postanowień ustępu poprzedniego, w takim razie pociągnięci do udziału w ciężarach posiadacza gruntów posiadacze dziedzicznego prawa zabudowy i mieszkańcy nabywają wobec związku międzykomunalnego równe prawa z członkami związków komunalnych, należących do związku międzykomunalnego.

Art. 43. Do czasu wprowadzenia samorządu wojewódzkiego na całym obszarze Rzeczypospolitej — powiatowe związki komunalne i miasta wydzielone z takich związków mogą na terenie tego samego województwa łączyć się w związki międzykomunalne także dla spełnienia ustawowych obowiązków samorządu wojewódzkiego.

Art. 44. Ustrój związków utworzonych na zasadzie:

- a) pruskiej ustawy o związkach celowych z dnia 19 lipca 1911 r. (Zb. Ust. pr. str. 115);
- b) postanowienia zawartego w art. 4 dekretu o tymczasowej ordynacji powiatowej dla obszarów Polski b. zaboru rosyjskiego z dnia 4 lutego 1919 r. (Dz. P. P. P. Nr. 13, poz. 141);
- c) postanowienia, zawartego w art. VII austriackiej państwowej ustawy gminnej z dnia 5 marca 1862 r. (Dz. u. p. Nr. 18);
- d) postanowień §§ 95—97 ustawy gminnej z 12 sierpnia 1866 r. (Dz. u. i rozp. kr. dla Kr. Gal. i Lod. Nr. 19) obowiązującej w brzmieniu ustawy z dnia 26 lipca 1919 r. (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 403);
- e) postanowienia § 21 ust. 3 ustawy o reprezentacji powiatowej z dnia 12 sierpnia 1866 roku (Dz. u. i rozp. dla Kr. Gal. i Lod. Nr. 21) należy — o ile związki te nadal utrzymane być mają — przystosować w ciągu trzech lat od wejścia w życie niniejszego rozporządzenia do zasad ustalonych w rozporządzeniu niniejszem. Minister Spraw Wewnętrznych władny jest przedłużyć w miarę potrzeby ten okres przejściowy, najwyżej jednak o 2 lata.

Postanowienie o utrzymaniu związku zapada w ten sam sposób jak zapadło postanowienie o utworzeniu związku.

Zorganizowany w powyższy sposób związek zachowuje dotychczasowe swe prawa i obowiązki, o ile nie sprzeciwiają się one postanowieniom rozporządzenia niniejszego, a funkcjonariusze jego zatrzymują nadal dotychczasowe swe prawa do uposażenia i emerytury.

Jeżeli postanowienie o utrzymaniu związku nie zapadnie w ciągu 6 miesięcy od wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, należy ogłosić związek za rozwiązany i na zasadzie dotychczasowych przepisów dokonać jego likwidacji.

Art. 45. W wypadkach, w których ustawy obowiązujące na obszarze Rzeczypospolitej przewidują możliwość tworzenia związków między związkami komunalnymi dla wykonania ciężących na nich ustawowo zadań, tworzenie takich związków może się odbywać tylko na zasadach podanych w niniejszym rozporządzeniu.

Art. 46. Do związków międzykomunalnych utworzonych na podstawie niniejszego rozporządze-

nia, mogą należeć także inne korporacje prawa publicznego poza związkami komunalnymi, jednakże w każdym poszczególnym wypadku za zgodą Ministra Spraw Wewnętrznych tudzież tego ministra, którego nadzorowi bezpośrednio lub pośrednio dana korporacja podlega.

Art. 47. Z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia tracą moc obowiązującą wszelkie przepisy z niem sprzeczne a w szczególności:

- a) pruska ustawa o związkach celowych z dnia 19 lipca 1911 r. (Zb. ust. pr. str. 115);
- b) postanowienia zawarte w art. 4 dekretu o tymczasowej ordynacji powiatowej dla obszarów Polski b. zaboru rosyjskiego z dnia 4 lutego 1919 r. (Dz. P. P. P. Nr. 13, poz. 141);
- c) postanowienia zawarte w art. VII austriackiej państwowej ustawy gminnej z dnia 5 marca 1862 r. (Dz. u. p. Nr. 18);
- d) postanowienia §§ 95 — 97 ustawy gminnej z dnia 12 sierpnia 1866 r. (Dz. u. i rozp. dla Kr. Gal. i Lod. Nr. 19) obowiązujące w brzmieniu ustawy z dnia 26 lipca 1919 r. (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 403);
- e) postanowienia § 21 ust. 3 ustawy o reprezentacji powiatowej z dnia 12 sierpnia 1866 r. (Dz. u. i rozp. dla Kr. Gal. i Lod. Nr. 21).

Do czasu przystosowania związków wymienionych w art. 44 ust. 1 niniejszego rozporządzenia, do zasad ustalonych rozporządzeniem niniejszem, mają zastosowanie do tych związków przepisy dotychczasowe.

Art. 48. Przepisy niewymienione w art. 47 pod pkt. a) — e), które uprawniają związki komunalne do uczestnictwa w stowarzyszeniach lub związkach o charakterze prywatno-prawnym, pozostają w mocy.

Poza stowarzyszeniami i związkami, o których mowa w poprzednim ustępie, wszelkie uczestnictwo czy to poszczególnych związków komunalnych czy też ich związków w nowoorganizowanych lub już zorganizowanych związkach dla zadań komunalnych, dopuszczalne jest tylko na zasadach ustalonych przepisami niniejszego rozporządzenia.

Uchwały związków komunalnych o utworzeniu stowarzyszeń względnie związków lub o przystąpieniu do stowarzyszeń względnie związków, o których mowa w ustępie 1-szym niniejszego artykułu, podlegają zatwierdzeniu władzy nadzorczej związku komunalnego.

Art. 49. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu i właściwymi ministrami.

Art. 50. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej z wyjątkiem województwa śląskiego.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów i Minister Spraw Wojskowych:
J. Piłsudski

Minister: *K. Bartel*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Stawoj Składkowski*

Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski*

Minister Skarbu: *G. Czechowicz*

Minister Sprawiedliwości: *A. Meysztowicz*

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:
Dr. Dobrucki

Minister Rolnictwa: *K. Niezabytowski*

Minister Przemysłu i Handlu: *E. Kwiatkowski*

Minister Komunikacji: *Romocki*

Minister Robót Publicznych: *Moraczewski*

Minister Pracy i Opieki Społecznej: *Dr. Jurkiewicz*

Minister Reform Rolnych: *Witold Staniewicz*

Minister Poczty i Telegrafów: *Bogusław Miedziński*